

Energidepartementet

Deres dato: 07.05.2024
Vår dato 07.08.2024
Vår ref.: TKH/ITW/Nettregulering

NHF's innspill til endringer i forskrift om nettregulering og energimarkedet

Norsk Hydrogenforum (NHF) takker for muligheten til å gi innspill til arbeidet med endringer i forskrift om nettregulering og energimarkedet.

Raskere utbygging, bedre utnyttelse av eksisterende nett og mer effektive prosesser for tilknytning til nettet er helt sentrale forutsetninger for å opprettholde tempoet i Norges omstilling og sikre vår industrielle konkurransekraft. NHF ønsker derfor Energidepartementets forslag om å stille krav til modenhetsvurderinger velkommen.

NHF's siste kartlegging av det norske hydrogenlandskapet¹ viser at det er 212 prosjekter innen produksjon, bruk, FoU og teknologioppskalering fordelt på 82 kommuner i alle fylker. NHF har kartlagt 75 prosjekter knyttet til produksjon av hydrogen og hydrogenbaserte derivater som ammoniakk, metanol og e-fuels. Totalt planlagt produksjonskapasitet er 7.746 megawatt (MW) i 2030 og 18.007 MW i 2040. Om alle prosjektene realiseres, tilsvarer dette rundt 1,3 millioner tonn hydrogen i 2030 og 4,8 millioner tonn i 2040. Frem mot 2030 vil fornybart hydrogen utgjøre mesteparten av produksjonsvolumet. I 2040 vil derimot lavkarbon-hydrogen stå for 72 % av det totale produksjonsvolumet.

Kun 1,5 % av planlagt produksjonskapasitet i 2030 har tatt investeringsbeslutning, nådd konstruksjonsfase eller kommet i drift. I løpet av det siste året har en rekke prosjekter utsatt å ta investeringsbeslutning. De viktigste årsakene til dette er kostnads- og renteøkninger, manglende reguleringer og behovet for bedre tilpassede virkemidler og støtteprogrammer. For flere av disse prosjektene har imidlertid også lange og omstendelige prosesser knyttet til tilknytning til nett vært, og er fremdeles, en flaskehals.

Modenhetsvurderinger kan derfor bidra til å redusere denne barrieren og gi raskere og mer effektive prosesser for tilknytning. Samtidig er det avgjørende at kriteriene knyttet til modenhetsvurderinger er objektive, ikke-diskriminerende og rettferdige for alle som søker.

¹ <https://www.hydrogen.no/faktabank/det-norske-hydrogenlandskapet>

Ikke minst er det viktig å sikre at prosjekter med lang ledetid ikke blir forfordelt i konkurranse med mindre prosjekter som har færre milepæler før de kan betegnes som modne.

NHF har følgende kommentarer til Energidepartementets forslag.

4.2 Hvem skal gjennomføre modenhetsvurderingen?

Departementet foreslår at det for tilknytninger eller kapasitetsøkninger som er 30 MW eller mer i distribusjonsnett, skal det overliggende regionalnettselskapet gjennomføre modenhetsvurderingen. For tilknytninger eller kapasitetsøkninger på 100 MW eller mer foreslår departementet at Statnett skal foreta modenhetsvurderingene.

En rekke hydrogenprosjekter er store og komplekse, med lang ledetid og mange milepæler. Det er derfor svært viktig at disse ikke må «konkurrere» på samme vilkår som mindre prosjekter.

NHF mener at departementets forslag tar hensyn til dette.

Modenhetsvurderingene bør i størst mulig grad være like på tvers av nettselskap og region. For å sikre at det brukes minst mulig skjønn fra nettselskapenes side, bør prosessen standardiseres mest mulig. I tillegg kan departementet vurdere om de foreslåtte terskelverdiene for når overliggende nettselskap skal gjennomføre modenhetsvurderingen, bør legges lavere. Særlig kan det vurderes om terskelverdien for når Statnett skal gjennomføre modenhetsvurderingen, bør legges noe lavere enn foreslått.

4.5 Modenhetsdato

Energidepartementet foreslår å sette modenhetsdato som datoen nettselskapet er ferdig med i modenhetsvurderingen, heller enn datoen for innsendt dokumentasjon fra selskapet.

Vi vil påpeke at dette medfører en reell risiko for at forskjell i saksbehandlingstid mellom nettselskapene påvirker hvilke aktører som får reservert kapasitet først. I dag er det også slik at flere nettselskaper samler opp flere modenhetsvurderinger og godkjenner disse på en gang, noe som med departementets forslag kan føre til at flere prosjekter registreres som modent på samme tidspunkt. Det kan dermed oppstå uklarhet rundt hvilke av prosjektene som kommer først i køen. NHF mener derfor at formålet om å gjøre tilknytningsprosessen mer enhetlig, transparent og oversiktlig i større grad sikres om modenhetsdato defineres som dato for innsendt dokumentasjon. Videre kan departementet vurdere om det bør fastsettes en frist for å vurdere om hvorvidt innsendt dokumentasjon er tilstrekkelig.

4.6 Minimumskriterier i modenhetsvurderingen

Departementet foreslår at nettselskapene selv kan fastsette hvilke krav som gjelder for at aktørene anses å oppfylle modenhetskriteriene. Det er ikke sikkert at dette vil bidra til å gjøre tilknytningsprosessen mer enhetlig, transparent og oversiktlig, som departementet påpeker er ett av formålene med forskriftsendringen. Eksempelvis kan modenhetskriteriet «forpliktende fremdriftsplan» åpne for ulik praktisering når det er opp til hvert enkelt nettselskap å sette en grense. Tilsvarende åpner modenhetskriteriet «finansieringsplan» for ulik praksis, for eksempel knyttet til håndtering av søknader om finansiell støtte gjennom EUs eller nasjonale støtteprogrammer. For å kunne motta støtte settes det i flere støtteordninger også frister for å ha sikret nettilgang.

Det er videre svært viktig at minimumskriteriene ikke åpner for at prosjekter med lang ledetid automatisk blir satt bakerst i køen. Under minimumskriteriet «tidspunkt for bruk av kapasitet» er NHF derfor enig i prinsippet om at «aktører som ber om tilknytning etter at andre prosjekter har stilt seg i kø, og som kan etablere seg raskt, kan ikke fortrenge aktører lenger frem i køen som har god fremdrift på sine prosjekter».

Som de ovennevnte eksemplene viser, kan en ytterligere operasjonalisering være nødvendig for å sikre at minimumskravene er tilstrekkelig objektive og ikke-diskriminerende. Operasjonaliseringen kan både forskriftsfestes eller gjennomføres som en bransjestandard, og det kan vurderes om RME bør få i oppgave å holde oversikt over modenhetskriterier hos alle nettselskaper og godkjenne eventuelle tilleggs-kriterier.

Samtidig som minimumskriteriene bør legge til rette et godt grunnlag for modenhetsvurderingen, bør de ikke være så strenge at aktører venter for lenge med å igangsette dialog med nettselskapet. Behovet for tidlig planlegging av investeringer og utbedringer i nett må også ivaretas. NHF støtter derfor prinsippet om at det stilles økende krav til modenhet gjennom tilknytningsprosessen.

4.7 Reservasjon av kapasitet eller plassering i kapasitetskø

Departementet oppfordrer nettselskapene og bransjeorganisasjonene til å se på mulighetene for å utarbeide objektive prinsipper som nettselskapene kan legge til grunn for vurderinger av hvor lenge en reservasjon kan beholdes. NHF er enig i at næringsaktørene også har et ansvar for å etablere god praksis og vi vil ha dialog med Fornybar Norge om utvikling av slike

prinsipper. Nettselskapene bør jevnlig vurdere aktørenes fremdrift, slik at ikke aktører som har utilstrekkelig fremdrift opptar kapasitet som kan tas i bruk av andre prosjekter.

4.8 Tilbaketrekning av reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø

Ifølge forslaget til forskriftstekst i ny § 3-4 femte ledd, får nettselskapet en plikt til å trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten eller plassen i kapasitetskøen om det foreligger vesentlige endringer eller avvik i oppfyllelsen av modenheitskriteriene som skyldes forhold som selskapene ikke er direkte eller indirekte ansvarlig for, eller må bære risikoen for. NHF er enig i at nettselskapene bør ha en hjemmel for å trekke reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø når prosjektet ikke er tilstrekkelig modent. Vi vil likevel påpeke at det kan være forhold som nettselskapet ikke er ansvarlig for, men som aktøren heller ikke kan holdes ansvarlig for. For eksempel kan ulike myndighetsprosesser ta lengre tid å fullføre enn aktøren kan forvente, og det er urimelig at slike tidkrevende prosesser som er utenfor aktørens kontroll skal gi grunn til å trekke tilbake reservert kapasitet eller plass i kapasitetskø. Det bør derfor presiseres at det er hva «aktørene er direkte eller indirekte ansvarlige for» som er avgjørende for en eventuell tilbaketrekning.

Videre mener NHF at departementet bør vurdere på nytt om det bør settes en særskilt klagefrist, som RME opprinnelig foreslo. Uten en særskilt klagefrist kan det oppstå uklarheter rundt hvem som har rett på reservert kapasitet om et nettselskap trekker tilbake kapasitet og gir dette til en annen aktør, samtidig som den opprinnelige aktøren får medhold i sin klage. Et mulig alternativ kan også være at departementet vurderer om tilbaketrasket kapasitet ikke kan gis til andre aktører før relevante frister for klage eller tvisteløsninger er utløpt.

Med vennlig hilsen
Norsk Hydrogenforum



Ingebjørg Telnes Wilhelmsen
Generalsekretær